

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 13 września 2017r. skierowanym przeciwko A. K. powódka (...) Bank (...) spółka akcyjna w W. wniosła o nakazanie pozwanemu zapłaty w postępowaniu nakazowym kwot:

I 82 846,05zł. wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy procentowej kredytu lombardowego NBP od dnia 11 września 2017r.;

II 34 572,84zł. tytułem skapitalizowanych w okresie od 31 marca 2015r. do 10 września 2017r. odsetek umownych. Uzasadniając zgłoszone żądanie powódka powołała się na fakt udzielenia pozwanemu kredytu obrotowego, którego ten nie spłacił, co z kolei koniecznym uczyniło sporządzenie przez powódkę wyciągu z jej ksiąg bankowych stwierdzającego występowania po stronie zadłużenia w kwotach dochodzonych pozwem (pozew k. 3 akt sprawy X Gc 1006/17).

Zapadłym w dniu 19 października 2017r. nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu (nakaz zapłaty k. 24 akt sprawy X Gc 1006/17). We wniesionych od powyższego nakazu zarzutach z dnia 7 listopada 2017r. pełnomocnik pozwanego przyznał fakt zaciągnięcia kredytu u powódki, podniósł jednak, iż z uwagi na wadę oświadczenia woli, jako złożonego w stanie wyłączającym świadome i swobodne wyrażenie takiej woli, umowa ta była nieważna, wskazał jednocześnie, iż brak świadomości i swobody pozwanego wywołane były wcześniejszym użyciem przez pozwanego alkoholu jak i leków psychotropowych. Prócz tego pozwany wskazał nadto, iż nie wie, w jaki sposób wykorzystał uzyskane z tytułu kredytu środki finansowe, z uwagi jednak na to, iż nie znajdują się one w jego posiadaniu, nie występuje też po jego stronie stan bezpodstawnego wzbogacenia. Niezależnie od tego pozwany podniósł również zarzut przedawnienia, jak również zanegował wysokość dochodzonego roszczenia (zarzuty k. 28 – 30 akt sprawy X Gc 1006/17).

Niezależnie od tego w dniu 15 września 2017r. powódka wystąpiła przeciwko pozwanemu z pozwem zawierającym żądanie zasądzenia kwoty 118 200zł. wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności wysokości kredytu lombardowego liczonymi od dnia 12 września 2017r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu gwarancji spłaty przyznanego pozwanemu kredytu, która to gwarancja udzielona została przez Bank (...). Uzasadniając zgłoszone żądanie powódka powołała się na fakt realizacji powyższej gwarancji w następstwie niewywiązania się przez pozwanego z postanowień umowy kredytowej, jak również na zawartą z gwarantem umowę przelewu wierzytelności o zwrot udzielonej gwarancji (pozew k. 3 – 4 akt X Gc 1008/17).

Zapadłym w dniu 19 października 2017r. nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu (nakaz zapłaty k. 37 akt sprawy X Gc 1008/17). We wniesionych od powyższego nakazu zarzutach z dnia 7 listopada 2017r. pełnomocnik pozwanego przyznał fakt zaciągnięcia kredytu u powódki, podniósł jednak, iż z uwagi na wadę oświadczenia woli, jako złożonego w stanie wyłączającym świadome i swobodne wyrażenie takiej woli, umowa ta była nieważna, wskazał jednocześnie, iż brak świadomości i swobody pozwanego wywołane były wcześniejszym użyciem przez pozwanego alkoholu jak i leków psychotropowych. Prócz tego pozwany wskazał nadto, iż nie wie, w jaki sposób wykorzystał uzyskane z tytułu kredytu środki finansowe, z uwagi jednak na to, iż nie znajdują się one w jego posiadaniu, nie występuje też po jego stronie stan bezpodstawnego wzbogacenia. Niezależnie od tego pozwany podniósł również zarzut przedawnienia, jak również zanegował wysokość dochodzonego roszczenia (zarzuty k. 41 – 43 akt sprawy X Gc 1006/17).

Zapadłym w dniu 3 stycznia 2018r. postanowieniem orzeczono o połączeniu powyższej sprawy ze sprawą X Gc 1006/17 celem ich wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 3 kwietnia 2014r. powód udzielił pozwanemu kredytu odnawialnego w ramach limitu kredytowego w kwocie 197 000zł. z obowiązkiem jego spłaty do dnia 3 kwietnia 2016r. W par. 3 powyższej umowy postanowiono, iż wykorzystanie kredytu następować będzie w drodze realizacji dyspozycji pozwanego w formie bezgotówkowej lub gotówkowej w ciężar wskazanego w umowie rachunku bieżącego, przy czym kredyt taki wykorzystany mógł być jednorazowo bądź też w częściach. Jego spłata następować miała bez odrębnych dyspozycji pozwanego z pierwszych wpływów na jego rachunek bankowy, spłacone zaś kwoty wykorzystanego już kredytu w okresie obowiązywania umowy wykorzystane mogły zostać ponownie łącznie z pozostałą częścią kredytu o ile ich suma nie przekroczy kwoty 197 000zł. Wedle par. 4 i 5 powyższej umowy, należne powódce odsetki umowne od wykorzystanego kredytu, równe sumie stawki WIBOR 3m oraz 4,77 p.p., naliczane miały być na bieżąco od dnia pierwszej wypłaty kredytu. Wedle par. 10 umowy po upływie okresu czasu, na jaki kredyt został udzielony, jego niespłacona część stawała się zadłużeniem przeterminowanym i wymagalnym, podlegającym potrąceniu z pierwszych wpływów mających miejsce na rachunku bankowym pozwanego, przy czym niespłacona część kredytu podlegała oprocentowaniu według zmiennej stopy procentowej przewidzianej dla kredytów przeterminowanych, której wysokość w dacie zawarcia umowy wynosiła 16% w stosunku rocznym. Zgodnie z par. 13 umowy, jednym z zabezpieczeń zwrotu kredytu była gwarancja jego spłaty udzielona do dnia 3 lipca 2016r. przez Bank (...) na podstawie umowy w ramach portfelowej linii gwarancyjnej da minimis nr (...) z dnia 4 marca 2013r. w kwocie 118 200zł. (umowa kredytu k. 9 – 10, umowa portfelowej linii gwarancyjnej k. 5 – 10 akt X Gc 1008/17).

Udzielenie powyższego kredytu poprzedzone zostało wnioskiem, jaki pozwany wystosował w dniu 1 kwietnia 2014r. do Banku (...) o udzielenie gwarancji spłaty kredytu w ramach portfelowej linii gwarancyjnej de minimis. W treści powyższego wniosku pozwany zobowiązał się w przypadku wypłaty przez gwaranta na rzecz kredytodawcy kwoty z tytułu gwarancji do jej zwrotu gwarantowi wraz z należnościami ubocznymi, w tym odsetkami od zadłużenia przeterminowanego naliczanymi od dnia wypłaty gwarancji w wysokości czterokrotności obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP (wniosek k. 13).

W okresie ubiegania się o kredyt pozwany nadużywał alkoholu (zeznania świadka K. F. k. 27 akt V GCps 25/18)

W trakcie składania podpisów pod umową kredytową, jak i podczas mających miejsce wcześniej przy okazji ubiegania się o kredyt wizyt pozwanego w oddziale powódki, w którym wniosek pozwanego był procedowany, żaden z obecnych na miejscu w trakcie takich wizyt pozwanego pracowników powódki, w tym także pracownik powódki, który w latach 2013 – 2015r. świadczył pozwanemu usługi jako doradca klienta, nie spostrzegł w jego zachowaniu jakichkolwiek objawów mogących świadczyć o tym, aby znajdował się on pod wpływem środków odurzających. Dostrzeżenie takich symptomów skutkowało by powiadomieniem przez te osoby ich przełożonych i odmową udzielenia kredytu. Na samą czynność podpisania umowy pozwany stawiał się sam (zeznania świadków A. T. k. 270, A. W. k. 288 – odwrot, K. F. k. 27 akt V GCps 25/18).

Pismem z dnia 21 czerwca 2016r. powódka wezwała gwaranta do wypłaty kwoty gwarancji oświadczając jednocześnie, iż należność z tytułu niespłaconego kapitału kredytu wyraża się kwotą 197 000zł., w dniu zaś 13 grudnia 2016r. gwarant zapłacił powódce kwotę gwarancji (wezwanie k. 15, potwierdzenie przelewu k. 16). W dniu 2 lutego 2017r. gwarant przelał na powódkę służącą mu względem pozwanego wierzytelność o zwrot wypłaconej w wykonaniu gwarancji kwoty 118 200zł. wraz z należnościami ubocznymi w postaci odsetek w wysokości czterokrotności obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP naliczanymi od dnia wypłaty kwoty gwarancji (przelew k. 17). Kolejnym, skierowanym do pozwanego pismem z dnia 28 kwietnia 2017r. powódka powiadomiła go o skorzystaniu z udzielonej gwarancji jak również o przelewie wierzytelności o zwrot wypłaconej w jej wykonaniu kwoty (zawiadomienie k. 18).

Doręczonym pozwanemu w dniu 2 maja 2017r. pismem powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwot:

I 82 796,05zł. tytułem kapitału;

II 31 479,38 tytułem odsetek;

III 23,33zł. (wezwanie k. 7, dowód doręczenia k. 8).

Doręczonym pozwanemu w dniu 2 maja 2017r. pismem powódka w związku z nabyciem wierzytelności o zwrot gwarancji wezwała pozwanego do zapłaty kwot:

I 118 200zł. tytułem kapitału;

II 4 403,88zł. tytułem odsetek (wezwanie k. 19, dowód doręczenia k. 19a).

W dniu 11 września 2017r. powódka sporządziła wyciąg z jej ksiąg bankowych stwierdzający występowania po stronie pozwanego zadłużenia w kwotach wynoszących

I 82 846,05zł. z tytułu kapitału;

II 34 572,84zł. z tytułu odsetek skapitalizowanych w okresie od 31 marca 2015r. do 10 września 2017r. (wyciąg z ksiąg banku k. 4). W tej samej dacie powódka sporządziła wyciąg z jej ksiąg bankowych stwierdzający występowania po stronie pozwanego zadłużenia w kwotach wynoszących:

I 118 200zł. z tytułu gwarancji;

II 8 807,79zł. z tytułu naliczonych od dnia 13 grudnia 2016r. do dnia 11 września 2017r. odsetek (wyciąg k. 20).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie załączonych do akt sprawy dokumentów jak również na podstawie zeznań złożonych przez przesłuchanych w sprawie świadków. Czyniąc ustalenia faktyczne sąd odmówił jednocześnie wiary zeznaniom świadka K. F. w części, w jakiej świadek ten utrzymywał, iż w okresie czasu odpowiadającym temu okresowi, w jakim załatwiane były formalności kredytowe, pozwany znajdował się w ciągu alkoholowym uniemożliwiającym porozumiewanie się z nim bez wątpienia bowiem objawy tak silnego upojenia alkoholowego musiałyby być widoczne dla pozostałych osób przejściowo chociażby znajdujących się w towarzystwie pozwanego, nie jest zatem możliwe, aby nie dostrzegli ich także mający styczność z pozwanym pracownicy powódki. Zdaniem sądu sam fakt, iż świadkowie ci zatrudniani są przez powódkę, nie deprecjonuje wartości ich zeznań, nie ma bowiem żadnych przyczyn, dla których zeznania ich uznane miałyby zostać za mniej wartościowe od zeznań K. K., którego z pozwanym wiąże wieloletnia znajomość, a której podłożem jest – co przyznał sam świadek – wspólne spożywanie alkoholu, czynnik zatem negatywnie oddziałujący na zdolność postrzegania wydarzeń również przez samego świadka (zeznania świadka K. F. k. 328).

Sąd zważył, co następuje:

Dokonując oceny zasadności żądania pozwu sąd nie podzielił podniesionego przez pełnomocnika pozwanego zarzutu przedawnienia. Bez wątpienia dochodzone w niniejszej sprawie roszczenie jako związane z prowadzoną przez powódkę działalnością gospodarczą, podlega przewidzianemu przepisem art. 118 kc. 3 letniemu terminowi przedawnienia. Jak wynika jednocześnie z postanowień zawartej między stronami umowy kredytowej, kredyt udzielony został pozwanemu na okres do dnia 3 kwietnia 2016r. i do tej daty też winien być najpóźniej zwrócony. Zasadę tę wyrażał par. 10 umowy kredytu, wedle którego zadłużenie z tytułu udzielonego kredytu po tej dacie stawało się wymagalne, to zaś oznacza, iż stosownie do brzmienia przepisu art. 120 par. 1 kc. roszczenie powódki o niezwróconą do dnia 3 kwietnia 2016r. stawało się wymagalne z dniem następnym i od tego też dnia liczyć należy rozpoczęcie 3 – letniego terminu przedawnienia w niniejszej sprawie. Bez wątpienia termin ten nie upłynął przed wniesieniem w niniejszej sprawie pozwu, pozwany zaś wbrew ciężącemu na nim w tym zakresie z mocy art. 6 kc. ciężarowi dowodowemu nie wykazał wystąpienia jakiegokolwiek zdarzenia mogącego skutkować wcześniejszą wymagalnością roszczenia powódki, a zatem również wcześniejszym od wskazanego rozpoczęciem biegu przedawnienia roszczenia. Te same uwagi odnieść należało do roszczenia o zwrot udzielonej gwarancji z tą jedynie zmianą, iż roszczenie to stało się wymagalne z chwilą, gdy powódka faktycznie skorzystała z powyższej gwarancji, a zatem z chwilą dokonania w jej ramach wypłaty kwoty 118 200zł., co nastąpiło w dniu 13 grudnia 2016r. Jak zatem wynika z powyższego, również w odniesieniu do tego

roszczenia zarzut przedawnienia nie wytrzymuje krytyki, roszczenie to bowiem stało się wymagalne później jeszcze nawet, aniżeli roszczenie o zwrot samego kredytu.

Nie zasługiwał wreszcie na aprobatę zarzut nieważności samej umowy kredytowej, której to nieważności pozwany upatrywał w fakcie zawarcia jej w wywołanym działaniem środków odurzających stanie wyłączającym świadome lub swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. W ocenie sądu zgromadzony materiał dowodowy nie potwierdził tezy pozwanego, jakoby złożone przezeń oświadczenie woli w przedmiocie zaciągnięcia zobowiązania kredytowego jak i ustanowienia zabezpieczenia tego zobowiązania w postaci gwarancji udzielonej przez Bank (...) dotknięte miało być wadą oświadczenia woli, o jakiej mowa w przepisie art. 82 kc. Choć jak wskazuje się w literaturze prawniczej, dla zastosowania przewidzianej powołanym przepisem sankcji nieważności czynności prawnej **obojętne jest, z jakiego powodu składający oświadczenie woli znalazł się w stanie, o którym mowa w art. 82 KC**, wystarczające bowiem dla zastosowania jest zaistnienie zarówno przemijających zaburzeń psychicznych, takich jak np. stan upojenia alkoholowego, a także odurzenie środkami farmakologicznymi, to jednak – z uwagi na bezpieczeństwo obrotu – niewystarczające jest – jak czyni to pozwany - samo tylko powołanie się na fakt spożycia alkoholu bądź też sięgnięcia po środki psychotropowe, każdorazowo bowiem niezbędne jest dowiedzenie, iż spożyte substancje rzeczywiście wywołały stan, o jakim mowa w przepisie art. 82 kc. Stosownie do utrwalonego zarówno orzecznictwie jak i w literaturze prawniczej stanowiska, ocena przesłanek zastosowania art. 82 KC powinna być każdorazowo dokonana poprzez odniesienie do momentu dokonania czynności prawnej pytania czy w konkretnej sytuacji składający oświadczenie woli działał ze zrozumieniem znaczenia swojego postępowania. Chodzi tu zatem o dokonanie oceny ex post dotyczącej problematyki: umiejętności rozeznania, możliwości zrozumienia posunięć własnych i drugiej strony czynności prawnej, zdawania sobie sprawy ze znaczenia własnego postępowania. Jak zatem wynika z powyższego, dla potrzeb wyeliminowania czynności prawnej jako nieważnej z uwagi na art. 82 kc., konieczne jest po pierwsze wykazanie, że rzeczywiście nastąpiło wyłączenie świadomego lub swobodnego podjęcia decyzji i wyrażenia woli, po drugie zaś wykazanie, iż miało ono miejsce w chwili składania oświadczenia woli. W ocenie sądu stwierdzenie tych okoliczności bez jednoczesnego skorzystania z dowodu z opinii biegłego nie jest możliwe. Podzielić należy w tym zakresie stanowisko wyrażono w wyr. SA w Białymstoku z 20.1.2017 r. (I ACa 126/16, Legalis), podkreślające, że "ustalenie stanu świadomości osoby dokonującej czynności prawnej wymaga wiadomości specjalnych, stąd też kluczowe znaczenie ma tutaj opinia biegłych (art. 278 § 1 KPC), a nie inne dowody w postaci dokumentów, wyjaśnień stron, czy też zeznań świadków, którzy takich wiadomości specjalnych nie posiadają. Nie oznacza to oczywiście, że tego typu dowody są niedopuszczalne. Owszem, są dopuszczalne i nieraz nawet potrzebne dla pełniejszego wyjaśnienia okoliczności sprawy, tym niemniej wszystkie te dowody mają jedynie pomocnicze znaczenie względem dowodu z opinii biegłych. Opinia taka ma charakter przesądzający; tylko ona bowiem może w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości stwierdzić stopień świadomości darczyńcy w dacie dokonywania czynności prawnej. Inne dowody są w tej mierze mniej przydatne i mogą co najwyżej pełnić rolę pomocniczą (choćby przy opiniowaniu przez biegłych)". Praktyczna niemożność rozstrzygnięcia przez sąd bez dowodu z opinii biegłego, czy zaistniał stan określony w art. 82 KC, wynika z tego, że biegły, posługując się tzw. wiedzą specjalną, dokonuje analizy w zakresie sfery, która leży na pograniczu faktów i ocen. Przejmuje tę część oceny sędziowskiej, której sędzia nie potrafi i nie może dokonać z uwagi na brak kompetencji w dziedzinie medycyny. Sędziowska ocena dotyczyć może natomiast jedynie sfery kompetencji, bezstronności, spójności i kompletności oraz wiarygodności opinii, pod kątem prawidłowości i techniki opiniowania oraz wartości argumentacyjnej. W niniejszej sprawie dowód taki został dopuszczony, niemniej jednak – z uwagi na nieuiszczenie wbrew wezwaniu zaliczki koniecznej do przeprowadzenia powyższego dowodu podlegał on na podstawie art. 130⁴ opar. 5 kpc. pominięciu (postanowienia k. 337, 365, dowód doręczenia k. 340, notatka urzędowa k. 341). Przeszkodą w wezwaniu pełnomocnika pozwanego w wezwaniu do uiszczenia takiej zaliczki nie był fakt udzielenia pozwanemu zwolnienia od kosztów sądowych, zwolnienie to bowiem miało charakter jedynie częściowy i za każdym razem ograniczone było jedynie do samej tylko opłaty od zarzutów, nie objęło zatem pozostałej części kosztów sądowych (postanowienia k. 54 akt X Gc 1006/17, k. 69 akt X Gc 1008/17).

Dla odmowy udzielenia ochrony żądaniu pozwu nie był również wystarczający sam fakt ogólnego zanegowania przez pozwanego wysokości dochodzonych roszczeń bez jednoczesnego wskazania konkretnych okoliczności, na których pozwany oparł powyższy zarzut. Wskazanie takich okoliczności możliwe było z uwagi na fakt, iż strona powodowa

czyniąc zadość ciążącemu na niej w tym zakresie ciężarowi dowodowemu przedstawił dokumenty obrazujące historię zaciągniętego przez pozwanego kredytu pozwalające prześledzić dokonujące się w okresie do wniesienia pozwu zmiany wysokości zadłużenia pozwanego zarówno z tytułu kredytu jak i udzielonej gwarancji. Z dokumentów powyższych wynika, iż na dzień 1 września 2017r. zadłużenie pozwanego z tytułu kapitału kredytu wyraziło się dochodzoną pozwem kwotą 82 846,05zł. wysokość zaś skapitalizowanych na dzień 10 września 2017r. odsetek odpowiadała również dochodzonej z tego tytułu należności, która uwidoczniła została również w sporządzonym wyciągu z ksiąg bankowych powódki (zestawienie operacji k. 71, rozliczenie k. 354).

Okolicznościom powyższym pozwany ze swej strony nie przeciwstawił żadnych twierdzeń mogących świadczyć o wystąpieniu innych okoliczności podważających wiarygodność i rzetelność przedstawionego przez powódkę wyciszczenia zadłużenia pozwanego. Jak zatem wynika z powyższego, również ten zarzut pozwanego ocenić należało jako całkowicie gołosłowny, nie mający oparcia w jakichkolwiek dowodach, co skutkowało utrzymaniem na podstawie art. 496 kpc. w mocy obu zapadłych w sprawie nakazów zapłaty i jednoczesnym obciążeniem kosztami zastępstwa prawnego strony powodowej w części nieujętej powyższymi nakazami.

Z/ odpisy wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron